

PŘIJATÉ TEXTY

P8_TA(2017)0063

Provádění programu „Evropa pro občany“

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. března 2017 o uplatňování nařízení Rady (EU) č. 390/2014 ze dne 14. dubna 2014, kterým se zavádí program „Evropa pro občany“ na období 2014–2020 (2015/2329(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na články 10 a 11 Smlouvy o Evropské unii (SEU), které stanoví, že „každý občan má právo podílet se na demokratickém životě Unie“, že „orgány dávají vhodnými způsoby občanům a reprezentativním sdružením možnost projevit a veřejně si vyměňovat své názory na všechny oblasti činnosti Unie“ a že „udržují otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností“,
 - s ohledem na protokol č. 1 o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii,
 - s ohledem na protokol č. 2 o používání zásad subsidiarity a proporcionality,
 - s ohledem na nařízení Rady (EU) č. 390/2014 ze dne 14. dubna 2014, kterým se zavádí program „Evropa pro občany“ na období 2014–2020¹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 19. ledna 2016 o úloze mezikulturního dialogu, kulturní rozmanitosti a vzdělávání při prosazování základních hodnot Unie²,
 - s ohledem na zprávu Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění, výsledcích a celkovém hodnocení programu „Evropa pro občany“ na období 2007–2013 (COM(2015)0652),
 - s ohledem na článek 52 jednacího řádu, jakož i na čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání a stanoviska Rozpočtového výboru a Výboru pro ústavní záležitosti (A8-0017/2017),
- A. vzhledem k tomu, že program Evropa pro občany je jedinečným a vysoce symbolickým programem, neboť se jedná o úsilí naslouchat diskusi občanské společnosti a kriticky přemýšlet o evropském projektu, jeho historii a o historii směrů a myšlenek, které jej podporovaly, a protože rovněž šíří povědomí o evropském rozhodovacím procesu a

¹ Úř. věst. L 115, 17.4.2014, s. 3.

² Přijaté texty, P8_TA(2016)0005.

- zlepšuje podmínky občanské a demokratické účasti na unijní úrovni;
- B. vzhledem k tomu, že program Evropa pro občany si klade za cíl posilovat smysl pro evropské občanství a sounáležitost, rozvíjet solidaritu, vzájemnou toleranci a respekt, podporovat lepší pochopení EU, jejích počátků a rozvoje a také jejích hodnot, orgánů a pravomocí a podporovat aktivní dialog mezi občany EU; vzhledem k tomu, že aktivity v rámci programu lze chápat jako součást neformálního a celoživotního vzdělávání v oblasti výchovy k občanství;
 - C. vzhledem k tomu, že kampaň „euro na každého občana“ ve prospěch programu Evropa pro občany si klade za cíl vyslat jasnou symbolickou zprávu ohledně naslouchání hlasu občanů v Evropě;
 - D. vzhledem k tomu, že současný nárůst „euroskepticismu“ (který odráží protievropské síly zpochybňující samu existenci evropského projektu a který nedávno vyvrcholil hlasováním ve prospěch brexitu) dále podtrhuje význam takovýchto programů a posiluje potřebu napomáhat rozvoji společného smyslu evropské identity, přemýšlet nad důvody ztráty důvěryhodnosti Evropské unie, podněcovat účast občanů a zahájit důkladnou diskusi o evropských hodnotách, která by měla zapojit celou občanskou společnost a samotné orgány (a měla by zahrnovat také vzdělávací kampaň o fungování orgánů EU) a současně poukázat na příležitosti, které s sebou přináší členství v EU;
 - E. vzhledem k tomu, že předtím, než země přistoupí k Evropské unii, je nezbytná důkladná a ucelená příprava týkající se otázek paměti, vyrovnání se s minulostí a zajištění aktivní účasti občanů dané země v občanském životě;
 - F. vzhledem k tomu, že podle článku 11 SEU mají orgány EU povinnost poskytovat občanům a sdružením, která je zastupují, příležitost veřejně si vyměňovat názory ve všech oblastech činnosti Unie; vzhledem k tomu, že toto ustanovení rovněž orgánům EU ukládá povinnost vést otevřený, transparentní a pravidelný dialog s občanskou společností a Komisi svěřuje úkol provádět široké konzultace se všemi zúčastněnými stranami;
 - G. vzhledem k tomu, že článek 20 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) zavádí základní status občanství Unie a uvádí konkrétní práva, která jsou s tímto statusem spojena, a vzhledem dále k tomu, že pochopení EU a jejích hodnot je důležitým předpokladem pro to, aby byli občané skutečně schopni tato práva plně uplatňovat;
 - H. vzhledem k tomu, že aktivní občanství, občanská výchova a mezikulturní dialog jsou klíčové pro budování otevřené a odolné společnosti podporující začlenění;
 - I. vzhledem k tomu, že stávající program je založen na článku 352 SFEU, který dává Parlamentu pouze právo vyjádřit svůj postoj v rámci postupu souhlasu, což Parlament důrazně kritizoval v době, kdy Komise příslušný návrh předložila, protože je to jednoznačně v rozporu s demokratickou povahou tohoto programu;
 - J. vzhledem k tomu, že hodnocení *ex post* vypracované Komisí potvrdilo relevantnost cílů programu a také skutečnost, že díky tomu, že se od ostatních programů odlišuje svou oblastí působnosti, svými cíli, aktivitami a cílovými skupinami, umožňuje iniciativy, které by nemohly být financovány z jiného zdroje;
 - K. vzhledem k tomu, že kvůli rozpočtovým škrtnům vyplývajícím z jednání o víceletém finančním rámci (VFR) na období 2014–2020 byla celková výše finančních prostředků vyčleněných na program Evropa pro občany snížena přibližně o 29,5 milionu EUR, a vzhledem dále k tomu, že omezené finanční prostředky vyčleněné na tento program (185,47 milionu EUR) představují pouhých 0,0171 % VFR;

- L. vzhledem k tomu, že lze konstatovat, že členské státy mají tendenci odstoupit od spolufinancování těchto projektů a že se místní orgány potýkají s potížemi, pokud jde o evropské projekty s vysokou mírou spolufinancování;
- M. vzhledem k tomu, že v důsledku snížení objemu finančních prostředků poklesl počet projektů, které bylo možné z programu financovat v roce 2014 o téměř 25 % ve srovnání s předchozím programem;
- N. vzhledem k tomu, že neformální a informální učení i dobrovolnictví, sport, umění a kultura poskytují mnoho příležitostí k občanské výchově a aktivnímu občanství;
- O. vzhledem k tomu, že aby se omezilo překrývání činností a posílily se dopady programu, je třeba dosáhnout větší součinnosti s ostatními programy a zlepšit komunikaci s ostatními GŘ;
- P. vzhledem k tomu, že se osvědčilo stávající mezinárodní partnerství měst a obcí („town twinning“ a síť měst „network of towns“), které mezi občany prohlubuje vzájemné pochopení a podporuje navazování přátelství a spolupráce;

Hlavní závěry

1. zdůrazňuje, že celkový objem prostředků (185,47 milionu EUR) vyčleněný na jediný program, který je určen výhradně na evropské občanství (tj. program Evropa pro občany), je zanedbatelný ve srovnání s jinými programy v oblasti vzdělávání a kultury, jako jsou např. Kreativní Evropa (1,46 miliardy EUR) a Erasmus+ (14,7 miliardy EUR), a bude tudíž zklamáním pro žadatele s vysokými očekáváními;
2. vítá skutečnost, že během prvních dvou let nového cyklu financování funguje program Evropa pro občany, jehož cílem je překlenout propast mezi orgány EU a evropskými občany, podle všeho dobře, počet žadatelů se zvyšuje, kvalita projektů je vysoká a jejich provádění probíhá dobře;
3. uznává, že hlavní překážkou účinného provádění tohoto programu je nedostatečný objem prostředků, které jsou na něj vyčleněny, a hluboce lituje, že byly tyto prostředky ve VFR na období 2014–2020 sníženy o 13,7 %, což dramaticky snížilo počet projektů, které je z něj možné financovat, a znamená také, že nelze čelit vysoké poptávce, což u uchazečů s hodnotnými projekty způsobuje frustraci;
4. konstatuje, že kvůli rozpočtovým omezením je celkový počet financovaných projektů příliš malý na dosažení ctižádostivých cílů programu a že bylo v roce 2015 možné financovat přibližně pouhých 6 % projektů v oblastech evropského historického povědomí a občanské společnosti, což je velmi málo ve srovnání s výsledky programu Kreativní Evropa v tomtéž roce (19,64 % u programu Kultura a 45,6 % u programu MEDIA); uvádí, že financování těchto dvou oblastí programu Evropa pro občany by mělo být výrazně navýšeno v souladu s ambicemi tohoto programu;
5. uznává úspěch, který mají projekty partnerství měst v celé EU, a vyzývá členské státy, aby tyto projekty mezi městy propagovaly a usnadňovaly spolupráci;
6. vítá skutečnost, že Komise začala vydávat informační bulletin Evropa pro občany a zahájila provoz databáze financovaných projektů;
7. zdůrazňuje skutečnost, že národní kontaktní místa (NCP) programu Evropa pro občany i evropská a vnitrostátní sdružení místních a regionálních orgánů a organizací občanské společnosti plní důležitou úlohu při zvyšování povědomí a poskytování podpory a pomoci potenciálním žadatelům (především žadatelům v cílových zemích, kteří žádost předkládají poprvé);

8. vítá multidisciplinární přístup programu, jeho jasný a jednoduchý formulář žádosti a informační požadavky a jeho zaměření na konkrétní činnosti;
9. vítá skutečnost, že priority stanovené pro obě oblasti programu („Evropské historické povědomí“ a „Demokratická angažovanost a aktivní občanství“), které byly dříve měněny každoročně, se nyní staly víceletými a budou se uplatňovat v průběhu celého zbývajících období trvání programu (2016–2020);
10. uznává, že dopady programu jsou i nadále vysoké ve srovnání s jeho rozsahem, jak ukazuje skutečnost, že v roce 2015 se na vybraných 408 projektech podílelo odhadem 1 100 000 účastníků; domnívá se rovněž, že vysoký počet žádostí (2 087 v roce 2014 a 2 791 v roce 2015) a kvalita projektů ukazují na to, že tento program vzbuzuje vysoký zájem a že je třeba věnovat více lidských a finančních zdrojů na tento program s cílem zvýšit počet podpořených projektů;

Doporučení

Právní aspekty provádění

11. doporučuje, aby byla příští generace programu „Evropa pro občany“ přijímána na základě právního základu, který Evropskému parlamentu umožní zapojit se do přijímání programu jako společný normotvůrce v rámci řádného legislativního postupu, a to v rovnocenném postavení s Radou; vybízí Komisi, aby přemýšlela o možných řešeních pro dosažení tohoto cíle;

Finanční aspekty provádění

12. domnívá se, že vysoce kvalitní projekty byly odmítnuty z důvodu nedostatečných finančních prostředků v rámci programu Evropa pro občany (6% výše úspěšnosti, kterou je třeba srovnat s výsledky programu Kreativní Evropa v tomtéž roce: 19,64 % u dílčího programu Kultura a 45,6 % u dílčího programu MEDIA); pokud jde o rozhodující úlohu tohoto programu jako předpokladu pro účast občanů v demokratickém životě Unie, domnívá se, že by bylo nezbytné podstatně navýšit stávající rozpočet, pokud bychom chtěli dosáhnout vyšší cílové míry úspěšnosti; vyzývá tudíž Komisi, Radu a členské státy, aby v rámci příštího VFR zvážily pro program Evropa pro občany celkové finanční krytí ve výši přibližně 500 milionů EUR, což představuje pouze 1 euro na občana;
13. uznává společný cíl evropské občanské iniciativy (ECI) a programu Evropa pro občany (EPO) umožnit občanům podílet se přímo na vývoji politik EU a také potenciál pro součinnost mezi nimi; vyzývá nicméně Komisi, aby zajistila, že nebude evropská občanská iniciativa financována z omezeného rozpočtu programu EPO, jako je tomu v současnosti, a naléhavě vyzývá členské státy, aby se více zapojovaly do finanční podpory obou opatření;
14. konstatuje, že paušální částka nebo systém jednotné sazby by měly zohledňovat rozdíly v cenových hladinách napříč EU závislé na životních nákladech v jednotlivých členských státech; doporučuje revizi tohoto systému, jakož i snížení předběžného financování s cílem zajistit udržitelnost financovaných projektů a lépe podporovat spolupráci mezi místními orgány či organizacemi na větší vzdálenosti s cílem usnadnit především zapojení menších organizací s omezenou finanční kapacitou a účastníků se zvláštními potřebami;
15. žádá Komisi a Výkonnou agenturu pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA), aby pravidelně vyhodnocovaly dopad, který má řada rozpočtových ujednání na žadatele a potenciální způsobilé žadatele; zejména žádá, aby bylo posouzeno, zda

snížení úrovně předběžného financování (z 50 % na 40 % u projektů a z 80 % na 50 % u grantů na provozní náklady a vnitrostátních kontaktních míst (NCP)), k němuž došlo v roce 2015 kvůli akutnímu nedostatku prostředků na platby, spolu s nutností zajistit spolufinancování a uplatňováním stejných parametrů bez ohledu na skutečné životní náklady a geografickou odlehlost nemohlo – a stále ještě nemůže – znevýhodňovat některé typy organizací a jednotlivé členské státy; dále žádá, aby byly vytvořeny další strategie pro sbližování evropských institucí a občanů a pro informování občanů o rozličných politikách EU;

16. konstatuje, že do systému paušálních částek či jednotné sazby by měl být přidán další parametr, aby bylo možné lépe začlenit osoby se zvláštními potřebami, neboť právě pro účast osob se zdravotním postižením je nutné přidělit mnohem více personálu a často též přijmout dodatečná opatření, která jsou spojena s vyššími náklady;
17. zdůrazňuje, že granty na provozní náklady příjemcům (tj. think tankům) zaručují nezávislost a umožňují dlouhodobé plánování s cílem realizovat aktivity orientované na vizi a rozvíjet odborné zázemí; doporučuje uplatňování specifických kritérií, ukazatelů a výročního podávání zpráv s cílem monitorovat pokrok na cestě k jejich cílům a zaručit, aby tyto systémy financování nevedly k závislosti příjemců na Komisi;
18. vyzývá Komisi a Výkonnou agenturu pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA), aby veřejně zdůvodňovaly výdaje vynaložené prostřednictvím oddílu 3 na horizontální akce – zhodnocování – analýzy, šíření a využití výsledků projektu;
19. vyzývá Komisi a Výkonnou agenturu pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast, aby do průběžné hodnotící zprávy, která má být vypracována do 31. prosince 2017, zahrnuly důkladné vyhodnocení provádění programu z finančního a rozpočtového hlediska a aby z tohoto hodnocení vyvodily závěry s cílem nově vymezit budoucí cíle a rozpočtové požadavky programu v nadcházejícím víceletém finančním rámci;

Koordinační a komunikační aspekty

20. vyzývá Komisi, aby shromáždila veškeré užitečné informace ohledně programu Evropa pro občany (průvodce programem, priority, výzvy k předkládání návrhů, probíhající a minulé projekty, výsledky a poučení, informační bulletin) společně s informacemi o všech programech, akcích, grantech a strukturálních fondech, které spadají do působnosti Evropského občanství (jako jsou např. evropská občanská iniciativa a Evropská dobrovolná služba) na jednotném a uživatelsky přátelském komunikačním portálu (jednotné kontaktní místa v podobě *on-line* platformy), který bude zároveň přístupný i pro osoby se zdravotním postižením; doporučuje, aby byla tato platforma využívána jakožto veřejný rejstřík kontaktních údajů příjemců a nástroj pro přístup k popisům projektů umožňující nalézt partnery v dalších zemích;
21. zdůrazňuje, že na zamítnuté žádosti by se mělo uspokojivým způsobem odpovědět a měly by být uvedeny důvody jejich zamítnutí, zejména v případě, pokud subjekt, který žádost podal, žádá o vysvětlení důvodů tohoto zamítnutí; navrhuje případně zvážit, zda by bylo možné identifikovat prioritní otázky obsažené v podobných žádostech, které byly zamítnuty;
22. zdůrazňuje, že některé cíle programu „Evropa pro občany“ se podobají cílům evropské občanské iniciativy nebo je doplňují, především pokud jde o snahu zapojit občany na úrovni EU; domnívá se proto, že je třeba usilovat o společný přístup při tvorbě politik EU týkajících se občanské angažovanosti a participativní demokracie, který by se opíral o jednotnou komunikační strategii, s cílem podřadit všechny programy Komise týkající se evropského občanství pod jedinou kategorii, např. na základě propagace a podpory

- přímých zkušeností a zapojení na lokální úrovni;
23. zdůrazňuje potřebu zřídit otevřený seznam potenciálních partnerů v každém členském státě s cílem usnadnit partnerství mezi těmi, kteří by se chtěli programu „Evropa pro občany“ účastnit;
 24. doporučuje rovněž vytvoření *on-line* platformy pro hlavní organizace, které působí v oblasti občanství a jsou příjemci programu, s cílem sdílet osvědčené postupy, zvýšit kapacity a více zviditelnit projekty, jakmile jsou dokončeny;
 25. vyzývá Komisi, aby realizovala přitažlivou komunikační strategii pro evropské občanství za použití sociálních sítí, rozhlasu, televizní reklamy a billboardů s cílem zvýšit povědomí o tomto programu a posílit informovanost veřejnosti o jeho cílech díky posílení místní angažovanosti s aktivním zapojením vnitrostátních kontaktních míst (NCP), setrvalé aktualizaci obsahu a obracení se na nové publikum ve zúčastněných zemích, obzvláště těch z nich, ve kterých panuje nižší míra účasti, a se zvláštním důrazem na mladé lidi, osoby se zdravotním postižením a zranitelné osoby;
 26. domnívá se, že tento program by měl rovněž sloužit jakožto nástroj propagující stávající kanály přímého zapojení do práce Evropské unie, jako jsou evropská občanská iniciativa, občanská fóra a veřejné konzultace, a zvyšovat tak povědomí o příležitostech pro přímou účast, které nabízí institucionální rámec EU;
 27. naléhavě vybízí zúčastněné země, které tak doposud neučinily, aby určily národní kontaktní místo; doporučuje posílení koordinace a součinnosti mezi těmito zeměmi, členskými státy a Komisí;
 28. uznává, že největší výzvou je dosáhnout současných ambiciózních cílů s pomocí omezených dostupných finančních prostředků; zdůrazňuje význam, který mají členské státy a regionální a místní samosprávy při zvyšování účinnosti a popularity programu, mimo jiné prostřednictvím maximalizace potenciálu vnitrostátních kontaktních míst (NCP) prostřednictvím výměny zkušeností s jinými subjekty odpovědnými za podobné programy, jako je např. Erasmus+ nebo Kreativní Evropa; vybízí Výkonnou agenturu pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast, aby hledala potenciální synergie ve všech možných programech EU, jako jsou např. Kreativní Evropa, Erasmus+ a Evropský sociální fond, s cílem posílit dopady programu;
 29. vyzývá Komisi, aby ještě více zvýšila své úsilí o zjednodušení administrativy s ohledem na to, že pro obzvláště malé organizace, které by neměly být diskriminovány z byrokratických důvodů, je někdy obtížné překonat formální požadavky;
 30. doporučuje, aby prostředky vyčleněné na komunikaci nebyly využívány pro institucionální komunikaci priorit Unie, jak v současnosti uvádí článek 12 stávajícího programu, a byly naopak vynakládány na propagaci samotného programu ve zúčastněných zemích, především těch z nich, ve kterých panuje nižší míra účasti;

Zaměření a cíle programu

31. doporučuje, aby byl v programu příští generace formálně stanoven víceletý přístup při definování priorit a posilování součinnosti mezi oblastmi a částmi programu; zdůrazňuje, že případné změny struktury programu by se musely provést tak, aby se předešlo možnému zmatku mezi jeho konečnými příjemci, a tím i omezení jeho účinků;
32. vítá silné zaměření na občany a společenské aspekty EU, které orgánům EU umožňuje zapojit se do přímého dialogu s místní občanskou společností; v rámci priorit programu zdůrazňuje význam projektů zaměřených na stávající výzvy pro Evropu např. v

oblastech, jako jsou rozmanitost, migrace, uprchlíci, předcházení radikalizaci, posilování sociálního začleňování, mezikulturní dialog, řešení finančních problémů a vymezení společného evropského kulturního dědictví; vyzývá Komisi a členské státy, aby posílily vazby mezi prioritami programu a politikami spojenými s evropským občanstvím i každodenním životem evropských občanů;

33. zastává názor, že by tento program měl oslovit širší škálu účastníků, zaručit účast osob se zvláštními potřebami a podporovat účast marginalizovaných osob a osob bez volebního práva, včetně migrantů, uprchlíků a žadatelů o azyl;
34. je toho názoru, že v případě potřeby by měl tento program vycházet ze stávajících úspěšných občanských iniciativ na lokální úrovni, jako je například partnerství měst;
35. zdůrazňuje, že v oblasti „Evropské historické povědomí“ je třeba rozvíjet evropskou identitu, která by měla být zaměřena směrem do budoucnosti a nikoli jen do minulosti, měla by být pluralitní, čerpat z mnoha kultur a být otevřená migračním tokům a vlivům ze zbytku světa, s cílem dosáhnout společné integrace založené na evropských hodnotách a evropském sekulárním a duchovním dědictví; zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby dějiny nesloužily jako rozdělovací nástroj, ale jako příležitost zabývat se současnými problémy prostřednictvím citlivého výkladu a kvalifikovaných a cílených vzdělávacích programů; zdůrazňuje, že je důležité podporovat mezigenerační projekty, které umožňují výměnu zkušeností mezi staršími a mladšími generacemi;
36. zdůrazňuje, že je třeba podporovat projekty, které představují nové formáty diskuse s občany, a to v atraktivním formátu a stylu, a uplatňují vícerozměrný přístup;
37. navrhuje, aby Komise každoročně zveřejňovala souhrnnou zprávu obsahující hlavní návrhy na zdokonalení evropského projektu, které vnesou účastníci projektů financovaných z programu „Evropa pro občany“;
38. zdůrazňuje, že je třeba obohatit program návrhy týkajícími se účasti občanů na demokratickém procesu a rozhodování EU způsobem, který by občanům pomáhal uplatňovat svá práva, např. prostřednictvím zavedení systému e-demokracie; vyzývá Unii a její členské státy, aby k tomuto účelu rozvíjely činnosti a politiky pro posílení schopnosti převoditelného, kritického a kreativního myšlení a digitální a mediální gramotnosti, začleňování svých občanů a podporování jejich zvědavosti, zejména dětí a mládeže tak, aby byli schopni činit informovaná rozhodnutí a pozitivně přispívat k demokratickým procesům;
39. domnívá se, že skutečnost, že se programu účastní také země, které se chtějí stát členskými státy EU, vede k lepšímu vzájemnému porozumění a přispívá k prohloubení spolupráce; doporučuje, aby se posílil mezinárodní rozměr programu, a to zejména prostřednictvím výzvy zemím Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), Evropského hospodářského prostoru (EHP) a přistupujícím a kandidátským zemím, aby při podávání žádostí o účast na projektech spolupracovaly s členskými státy EU, a vyzývá k posílení spolupráce nevládních organizací z EU, ze zemí Východního a Jižního partnerství a z potenciálních kandidátských zemí s cílem přiblížit EU občanům; navrhuje podporovat spolupráci mezi organizacemi v EU a v sousedních zemích ohledně evropských hodnot;
40. zdůrazňuje potřebu rozvíjet program partnerství měst a obcí se zaměřením na možnost většího využití tohoto programu, jeho propagace a výsledků, včetně přidělení odpovídajících finančních prostředků;

o

o o

41. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi.